

**Oriol Pi de Cabanyes.**

**"Una jove promesa per a les lletres catalanes" (Sic)**

Text publicat a la revista *Oriflama*, núm. 129 (abril 1973)

**Josep M. Figueras**

Encetem aquesta, diguem-ne, entrevista, amb les tronades paraules que, encara avui, repeteixen diaris i revistes (les que queden) en referir-se als nostres particulars i estimats creadors i estudiosos intel·lectuals.

L'Oriol, conegut des de naixença, podríem dir, car som del mateix poble i del mateix any, deixa que li sacsegi la ment en una mena de lliure recordança i facilita el seu infatigable doll de mots entremig d'una conversa gairebé incoherent.

Fa una copulació entre la investigació històrica i la creació literària. La seva cara rodona i les ulleres transparents i nítides, com el seu entorn humà, li donen un aire infantil i de confiança que t'atreu immediatament. T'hi sents bé, amb persones com ell, i, a més, quan la tasca que duen a terme és d'allò més interessant. Bé, com que la publicació del Vè. Premi Bertrana atorgat a la seva novel·la «Oferiu flors als rebels que fracassaren» i l'aixecament del segrest (i publicació subsegüent) de «La generació literària del 70»—recull d'entrevistes dutes a terme amb Guillem-Jordi Graells—, són el mòbil d'aquest article, cloem ara i ací la breu presentació que hem fet a l'Oriol i deixem a les seves mans el nombre reduït d'holandeses de què disposem perquè les ompli de literatura autobiogràfica i ens faci, de passada, un xic d'història de la seva obra.

**TOT JUST A PUNT D FER 23 ANYS**

«Vaig néixer el maig de l'any 50 a Neàpolis. Bé, vull dir a Vilanova i la Geltrú. M'hi lligava massa tota una trepa d'avantpassats notables : rendistes per un costat i gent de ploma i pinzell per l'altre. Sempre he pensat que hauria estat més «bonic» de néixer a ple camp, a la masia del poeta i de l'avi, en lloc de fer-ho en un llit de matrimoni del carrer del Correu, altrament dit Caídos. Tinc mala memòria. De la meva infantesa només recordo algun dia de pluja, pel carrer, fins a les monges, el «cuarto» de les rates de casa, un tren elèctric, un anyell que ens van dur els Reis, les processons de Setmana Santa i els caramels de Don Panxo Oliva, que feia de cobrador i escrivia versos. Un cop vaig plorar quan els revolucionaris mataven radiofònicament Maria Antonieta, el 1789. Vet aquí el paper dels actuals mitjans de comunicació... La revolució francesa era un sang i fetsge continuat vers el qual t'havies de mostrar contrari per

força... A les monges, les Concepcionistes, ens feien recitar nom i cognoms del bisbe Modrego. Tinc present la por de l'any 56 : les monges estaven espantades amb tanta guerra a Suès i a Hongria. S'acabava el món i resàvem. Malgrat tot, des del col·legi podíem veure el retorn de les orenetes i com s'arregleraven als fils de l'electricitat.

«Vaig llegir molt Enid Blyton. No, ni Salgari ni Verne, ni massa "tebeos" : si de cas algun "Hazañas Bélicas" i el "Roberto Alcázar y Pedrín". A casa, entre els llibres de consum hi havia un volum relligat de "La Il·lustració Catalana" dels anys 90 del segle passat. Començava a escriure i ho feia amb grafia prefabriana... Hi ha una quantitat considerable de poesia de finals de segle d'una carrincloneria irritant, a ulls d'ara. Aleshores, però tot era mengívol. Després, quan ja anava a estudiar a l'institut Tècnic Eulàlia, vaig devorar coses de molta més actualitat : reportatges, literatura considerada bona, etc. Potser el primer llibre en català que vaig llegir va ser "Bolavà detectiu" d'en Folch i Torres. Llegia sense ordre ni concert tot el que em queia a les mans, des de "Rusiñol vist per la seva filla" fins a les poesies de Maragall, passant per Roig i Raventós i Ruyra.

«Quan tenia deu anys vaig guanyar un premi al col·legi amb el conte "El panadero de Alburnhã". Era massa simple, però potser m'hi van valorar aquella imaginació ingènua . de buscar a l'Atlas mundial un poble ben petit. Ara penso que Alburnhã, al Brasil, deu tenir cent mil habitants, pel cap baix... Després, quan era escolta, vaig anar fent cosetes... Era tot d'una perfecció ma asèptica, lineal. Potser se'm notava massa Pla, de qui llegia tot el que podia amb llibres procedents de la biblioteca del meu oncle Enric Ricard, el gravador. Penso que l'oncle Enric és una d'aquelles persones de vàlua mundial que ha donat el país i que ara ningú no coneix. Potser se'l va endur la guerra, o, més ben dit, la desfeta d'aquell país ben fet que a ell, noucentista de cap a peus, li hauria fet il·lusió de veure. És profundament problemàtica aquesta qüestió: noucentisme?, modernisme?... Tot ajuda. Potser en un pla de creació artística sigui més útil l'actitud destrallera o anàrquica dels modernistes.

Però penso que sempre hi ha d'haver uns senyors molt seriosos, amb corbata si vols, que han de planificar un país, donar-li coherència. Ara com ara, però, només ens és dat el passar justet i el no t'hi encaparris...

## ELEGIR LLETRES

«Des del primer moment, vaig elegir lletres. Era fàcil: no m'agradaven les ciències i m'agradava molt la literatura. Ara només uns quants anys després, ja no es porta, això . fixa-t'hi, ja no hi haurà, els compartiments estancs, amb els nous plans educatius.

Vaig escriure un treball històric sobre la invasió napoleònica a Vilanova amb el qual vaig guanyar el premi “Garraf” als Jocs Florals de Marsella, el 1968. Mil pessetes. Sí, sempre m’ha agradat de viatjar. Ara m’agrada com un desig de somni inabastable, ja saps. El 1969 vaig guanyar la primera “Crida als escriptors joves “ de Serra d’Or “amb un reportatge sobre la comunitat ecumènica de Taizé. No sé, potser el tema més que la forma, és allò que va decidir el jurat. D’altra banda, penso que un bon tema sempre és un avantatge. I si pots vestir-lo amb una bona forma i compondre un tot digne millor.

«Sí, l’assaig “Vilanova i la Geltrú en la guerra del francès” me’l va publicar l’Editorial Dalmau. S’ha venut bé perquè és assequible. D’altra banda, no em faig il·lusions :el tema és per a quatre guillats que estiguin interessats en aquestes coses, com jo. També he publicat dos treballs a “Miscellanea Barcinonensia” : l’un sobre dos poemes de Llull i l’altre sobre els “rebomboris del pa” de 1789 a Barcelona. Aquest havia guanyat, el 71, el premi d’Història per a estudiants de l’institut d’Estudis Catalans.

Això de la investigació o de la creació és un dilema, fals, potser. Ja ho sap en Molas : sempre li deia que es poden fer les dues coses alhora. Penso que, en general, qui fa la creació no investiga i viceversa. En Riba, naturalment, però és que en Riba és en Riba. Ara per ara trobo plaer en les dues activitats i penso que sí he de decidir, el caire escollit serà el bo. Potser sí, potser sí que influeixen els èxits i els fracassos. Ara que no faré mai res d’èxit traint les meves conviccions. I en tinc, no en dubtis. En realitat, però, no és tan fàcil d’escriure una radionovel·la, no.

«He publicat alguns contes infantils, pocs, a “Cavall Fort» ; una mena de poti-poti surreal a “Zen”, que, com saps, fèiem a la Facultat a segon curs, i un conte o digues-li com vulguis a “El Pont”. També vaig col·laborar a “L’Infantil” amb treballets per a la canalla. I a la vostra revista “Tarot de Quinze” he fet unes notes als poemes del maig francès.

## ISRAEL EN DUES VISIONS

«Sí, a ORIFLAMA vaig obtenir el premi del primer concurs de reportatges per a gent jove : “Kibbutz” tractava d’aquestes colònies israelianes. Hi havia estat treballant un parell de mesos, amb en Guillem-Jordi Graells, sí. Mira, la meua actitud respecte a Israel va variar tot seguit d’estar-hi. No sé per què, però la nostra gent, històricament, s’ha sentit atreta per la problemàtica jueva. Misteris. Fixa’t en l’Espriu mateix. I para compte, noi: jo, a catorze anys, abans de conèixer Espriu i de saber que més tard faria un estudi sobre els calls lleidatans (Premi “Israel” als Jocs de Zurich) vaig escriure en castellà una abominable tragicomèdia amb tema i

personatges sefardites... Misteris. Bé. com et deia : allò no va, és un cau de mala llet.

»Al vaixell vam conèixer un palestí que estudiava a Santiago : no res de l'altre món, un demòcrata de família benestant. I ja ens en va fer cinc cèntims. El recorda- ves quan , veies com eren tractats els palestins. Vam visitar la zona ocupada en un dia de vaga general per allò de la mesquita d'El Aqsa. Ni un turista. Només nosaltres, en autobusos atrotinats, de manera que vam poder veure com anaven les coses, a cada control. Es clar el xoc de dos nacionalismes: l'un burgès, l'altre popular.

»Ara estudio i treballo per a poder viure. Guanyar-se les garrofes és una cosa seriosa, noi. Ara és quan sé que dir "la vida està cara" no és només una frase feta. I com ha de pensar la gent, noi! He llegit molt Faulkner i Keroauc, darrerament. També Malcolm Lowry, Cortazar, Burroughs i altres herbes americanes. Dels de casa, sóc fidel a Pedrolo, encara que m'enfarfega quan fa fotografia de detall. I la Rodoreda i tants d'altres...

»De poetes, me n'agraden Palau i Fabre, Martí Pol, Espriu, Foix, Brossa, Salvat Papasseit, Vinyoli... ben barrejats.

»És clar, penso que tot home de lletres ha de tenir un arrelament històric gens vacil·lant. Per això crec que cal diferenciar bé entre l'home i obra, en alguns casos: l'home quan sigui mort, tururut; l'obra, si és bona, sempre serà d'utilitat, almenys lingüísticament.

#### UN VERS DE VANZETTI

»Oferiu fors als rebels que fracassaren» és el primer vers d'un poema que no he pogut trobar de Vanzetti, que fou executat injustament als EE.UU. L'any 1927. Llegeix-la i la sabràs, la trampa. Potser del que estic més satisfet és d'algunes planes de monòleg interior i de la constant barreja entre la primera i la tercera persona a l'hora de narrar. En fi, per ara encara no l'he avorrida: vull dir que, tot i que no la considero genial, ni de bon tros, perquè tot és capaç de millora en aquest món, la crec una obra vàlida. Útil! No se sap mal això. Penso, però, que en el fons, tots somniem fer alguna cosa de servei, encara.